

คำสมาส

คำสมาส

คือ คำที่เกิดจากการสร้างคำในภาษาบาลี สันสกฤต

ลักษณะของคำสมาส

๑. เป็นคำที่มาจากภาษาบาลี สันสกฤต เท่านั้น เช่น

ศีลธรรม (สันสกฤต กับ สันสกฤต)

กิจการ (บาลี กับ บาลี)

พุทธศาสนา (บาลี กับ สันสกฤต)

ลักษณะของคำสมาส

๒. คำหลักอยู่หลัง คำขยายอยู่หน้า การแปลความหมายจึงแปลจากคำหลังมาคำหน้า เช่น

มหाराช	=	ราชาผู้ยิ่งใหญ่
อุทกภัย	=	ภัยทางน้ำ

ลักษณะของคำสมาส

๓. อ่านออกเสียงพยัญชนะและสระของคำหน้ากับคำหลังเชื่อมกัน
ระหว่างคำ เช่น

ประวัติศาสตร์ อ่าน ประ – หวัด – ตี – สาด

วรรณคดี อ่าน วัน – นะ – คะ – ดี

ลักษณะของคำสมาส

๔. ไม่ประวิสรรชนีย์ และไม่ใส่เครื่องหมายทัณฑฆาตที่
พยัญชนะท้ายของคำหน้า เช่น

วีรชน

มนุษยสัมพันธ์

พลศึกษา

คำสมาสแบบมีสนธิ

คำสมาสแบบมีสนธิ คือการสร้างคำในภาษาบาลี
สันสกฤต โดยการกลมกลืนเสียงหรือเชื่อมเสียงระหว่างพยางค์ท้าย
ของคำหน้า กับพยางค์หน้าของคำหลัง

ลักษณะของคำสมาสแบบสนธิ

๑. เป็นคำในภาษาบาลี สันสกฤต เท่านั้น เช่น

ศาสตราจารย์ (สันสกฤต กับ สันสกฤต)

พุทธโฆวาท (บาลี กับ บาลี)

ลักษณะของคำสมาสแบบสนธิ

๒. แปลความหมายจากคำหลังไปคำหน้า เช่น

ราชูปโภค = ของใช้สำหรับราชา

๓. คำสนธิมี ๓ ชนิด คือ

สระสนธิ เช่น นเรศวร จราจร

พยัญชนะสนธิ เช่น ทรพิช นิรโทษ

นฤคหิตสนธิ เช่น สมาคม สัมพันธ์ สัจญา

การเพิ่มคำโดยการยืมคำภาษาอื่น

การเพิ่มคำโดยการยืมคำภาษาอื่น

ภาษาบาลี และ ภาษาสันสกฤต ที่ปรากฏในภาษาไทย

ลักษณะสำคัญ

๑. ภาษาบาลี สันสกฤตเป็นภาษาที่มีวิภัติ ปัจจัย คำส่วนใหญ่ มีหลายพยางค์ เช่น ศาสนา ปรัชญา บัณฑิต อักษร

ภาษาบาลี และ ภาษาสันสกฤต ที่ปรากฏในภาษาไทย

พยัญชนะบาลีมี ๓๓ ตัว พยัญชนะสันสกฤตมี ๓๕ ตัว
แบ่งเป็นวรรค ดังนี้

พยัญชนะวรรค

วรรค	๑	๒	๓	๔	๕
กะ	ก	ข	ค	ฅ	ง
จะ	จ	ฉ	ช	ฌ	ญ
ฎะ	ฎ	ฏ	ฑ	ฒ	ณ
ตะ	ต	ถ	ท	ธ	น
ปะ	ป	ผ	พ	ภ	ม

พยัญชนะวรรค

เศษวรรค

ย ร ล ว ส ห พ

ต้นสกฤต

เพิ่ม ศ ช

ภาษาบาลี และ ภาษาสันสกฤต ที่ปรากฏในภาษาไทย

๔. ภาษาบาลีมีหลักตัวสะกด ๕ ตาม

แถวที่ ๑ สะกด แถวที่ ๑, ๒ ตาม เช่น อัจฉา บุปผา
แถวที่ ๓ สะกด แถวที่ ๓, ๔ ตาม เช่น อัคคี ลัทธิ
แถวที่ ๕ สะกด แถวที่ ๑ - ๕ ตาม เช่น ลัณฐาน องค์กร

ภาษาบาลี และ ภาษาสันสกฤต ที่ปรากฏในภาษาไทย

๕. สระในภาษาบาลีมี ๘ ตัว คือ อะ อา อิ อี อุ อู เอ โอ

สระในภาษาสันสกฤตมี ๑๔ ตัว เพิ่ม ๖ ตัว คือ ไอ เอา
ฤ ฤา ฦ ฦา

แนวเทียบคำภาษาบาลี สันสกฤต

บาลี

สันสกฤต

อิสี

ฤษี

ขัตติยะ

กษัตริย์

มัชฌิม

มัชยม

จุฬา

จุฑา

อัจฉรา

อัสสร

แนวเทียบคำภาษาบาลี สันสกฤต

บาลี

สันสกฤต

บุปผา

บุษบา

ฐาน

สถาบัน

วितถาร

พิศดาร

กัฬา

กรีฑา

ปัญญา

ปรัชญา

แบบทดสอบ

แบบทดสอบ

๑. ข้อใดมีคำซ้ำ คำประสมและคำซ้อนจำนวนเท่ากัน

๑. จับจด	ลืมหืม	ตัวเปล่า
๒. ทางเท้า	ฝึกฝน	เกินเลย
๓. ต้นทุน	เลียบๆเคียงๆ	รอดพ้น
๔. งกๆเงินๆ	ทอดทิ้ง	รุ่งเรือง

แบบทดสอบ

๔. ข้อใดเป็นคำที่มาจากภาษาบาลี ๒ คำ สันสกฤต ๒ คำ

๑. อัปสร	ปัญญา	ปริศนา	อักษิ
๒. สันติ	อัฐิ	สิทธิ	ศฤงคาร
๓. วุฒิ	อนิจจา	แสนยา	แพศย์
๔. ศรัทธา	สตูป	อาทิตย์	วันทนา